

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BOBEDI (P2)

DIBOKWANE/HLAKOLA 2015

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 80

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 25.

DITŠHUPETŠO TŠA GO SWAYA

1. Ge molekwa a arabile dipotšišo tše di fetago palo yeo e nyakegago, swaya ya mathomo fela. (**Molekwa ga a swanela go araba potšišo ye telele le ye kopana go tšwa pukung e tee.**)
2. KAROLONG YA A, ge molekwa a arabile dipotšišo tše nne ka moka mo diretong (tše di kgethilwego), swaya tše pedi tša mathomo.
3. Go DIKAROLO TŠA B le C, ge molekwa a arabile dipotšišo tše kopana tše pedi goba tše telele tše pedi, swaya ya mathomo o hlokomologe ya bobedi. Ge molekwa a arabile dipotšišo ka moka tše nne, swaya fela ya pele mo KAROLONG ye nngwe le ye nngwe ge e le gore go arabilwe potšišo ye kopana le ye telele.
4. Ge molekwa a file dikarabo tše pedi, moo e lego gore ya mathomo e fošagetše mola ya bobedi e nepagetše, swaya ya mathomo gomme o **hlokomologe** ya bobedi.
5. Ge dikarabo di sa nomorwa ka tshwanelo, swaya go ya ka memorantamo.
6. Ge mopeleto wo o fošagetšego o ama tlhalošo, swaya phošo. Ge o sa ame tlhalošo, gona mo fe moputso.
7. *Dipotšišo tše telele*
Ge karabo ya potšišo ye telele e le ka tlase ga botelele bjo bo nyakegago, se mo otle ka ge a šetše a ikotlile. Ge e le ye telele kudu, lekola go ya ka bokgoni gomme o sekaseke ntlha yeo le baswai bagolwane. **Šomiša dirubriki tša kelo** tše di lego go lenaneo la A le B **go lekola ditaodišo tša balekwa.**
8. *Dipotšišo tše kopana*
Ge molekwa a sa šomiše ditsebjana moo a kgopetšwego go tsopola, se mo otle.
9. **Dipotšišong tše di bulegilego**, go se be le meputso yeo e tlogo abelwa karabo ya EE/AOWA goba KE A DUMELA/GA KE DUMELE. Lebaka leo le thekgago karabo ke lona leo le abelwago moputso.
10. Go se be le meputso yeo e tla abelwago NNETE/MAAKA goba NTLHA/KAKANYO. Lebaka leo le thekgago karabo ke lona leo le tlogo abelwa moputso.

KAROLO YA A: THETO**POTŠIŠO YA 1****DIRETO TŠA SESOTHO SA LEBOA – Prof DM Kgobe****Ngwato – RM Mogashoa****Teori ya thetotumišo**

Thetotumišo e reta/tumiša bogale goba bokgoni bja seretwa. Gantši seretong sa mohuta wo seretwa se a itheta. Thetotumišo e arotšwe ka mehuta ye mebedi, e lego thetotumišo ya sebjalebja le thetotumišo ya bogologolo. Mehutatheto ye e tsebja le go lemogwa ka diteng tša yona. Ge diteng tša sereto di lebane le sebjalebja, gona sereto seo ke thetotumišo ya sebjalebja, gomme ge diteng di lebane le ditaba tša bogologolo, gona sereto seo ke sa bogologolo.

Mmele:

Tshwantšhokgopolo le tirišo/kgetho ya mantšu.

Tematheto ya 1: mothalotheo wa 4 go fihlela go mothalotheo wa 39.

1. Tshwantšhokgopolo

Mohlala: Tshwantšhišo; ke marumo; ke pula, bj.bj.

Tematheto ya 2 e theilwe godimo ga tshwantšhišo, tempo/lebelo.

Mohlala: methalotheo ya 9, 20 bj.bj.

Moreti o fokotša lebelo la kelelo ya polelo ya sereti ka go kopanya mantšu a go swana le: ngwanaboMpelegeng, ngwanaboMoraswi, bj.bj.

Tlogelo:

Mehlala: methalotheo ya 9, 12,13; bj.bj.

Moreti o tlogela dibopego tša mantšu: nakaboreledi'a dithaka le mokgopa' noga ... bj.bj.

Kemedi:

Mohlala: mothalotheo wa 30.

... ba mo lefa malabulabu a dikobo.

Malabulabu a emela bohloki/bodidi

Mainatheto:

Mohlala: mothalotheo wa 36.

Sereti se reta ka go diriša mainatheto bjalo ka Phogole.

2. Tirišo ya polelo**2.1 Kgetho ya mantšu**

Ge sereto se lekolwa go lemogwa se tshotshoma ka kgetho ye e rileng ya mantšu: methalotheotong ya 4, 5, 6, bj.bj.

2.2 Seema

Mohlala: mothalotheo wa 7.
Sereti se diriša seema bjalo ka mmolelwana wa mehleng.

2.3 Mainagokwa

Mohlala: methalotheo ya 35, 38, 39, bj.bj.

3. **Sebopego sa sereto**

Se na le ditematheto tše 5/6.

Ditematheto tša 1, 3 le 4 di na le methalotheo ye 4.

Tematheto ya 2 e na le methalotheo ye 5.

Tematheto ya 5/6 e/di na le methalotheo ye 22.

Tematheto ya 5 e na le methalotheo ye 9.

Tematheto ya 6 e na le methalotheo ye 13.

Sereto se theilwe godimo ga methalotheo ye metelele le ye mekopana go gatelelela tempo/lebelo ka nepo ya go godiša molaetša wa sereto.

Le ge sereto se le sa bogologolo se bopilwe ka ditematheto. Ka tshwanelo se be se swanetše go ba se bopilwe ka tsela ya gobegobe ya temana ye tee, yeo e aroganywago go ya ka dikgopolo.

Sebopego(Teori) le Polelo = 03

Diteng = 07

[10]

GOBA

POTŠIŠO YA 2 : Khudugo – SR Machaka

2.1 Sona
Sona

(2)

2.2 Setsopolwa sa sereto se na le ditematheto tše 4.
Tematheto ye nngwe le ye nngwe e na le methalotheo ye 5/Methalotheo e nyakile go lekana ka botelele.

(2)

2.3 Go se rate go hudušwa.

(2)

2.4 Sethitho le botšididi.
Merakeng ga go na boiketlo/O na le mathata.

(2)

2.5 Maikutlo a pefelo.
Sereti se befeletšwe go khudušwa/hudušwa gobane ba ba tlošitše nageng ya mokhora.

(2)

[10]

GOBA

POTŠIŠO YA 3: Mabelemabutšwa a thaba tša leolo – HMC Maebela-Mohlala

- 3.1 Mašimelakgano.
Ka lebaka la gore o bogale/o šoro. (2)
- 3.2 Se laetša mo go khutšwago gona mothalotheong/Se laetša kgaogano ya dimethara/Se tšweletša dikgopolo tše pedi mothalotheong wo motee.
Ke mo ka tlhago go lego khutšo gona. Ka mantšu a mangwe sereti se gapeletšega go khutša fao go lego sešura. (2)
- 3.3 Bjeremiša le bjere
E tšweletša mošito ka gare ga sereto. (2)
- 3.4 Sereti se re bakgogi ba lebake ba le phara ka mabitsi le dipataka tša tlhompho. (2)
- 3.5 Maikutlo a poifo/letšhogo/bogale
Mmadi o tšhošwa ke bošoro bja lebake bjoo bo gatelelwago ke tšhomišo ya setlabelotheto sa poeletšo/Modiriši wa lebake ke yo bogale. Ka fao sereti se tsogelwa ke maikutlo a bogale le go hloka poifo. (2)

[10]**GOBA****POTŠIŠO YA 4: Theeletša Mokgadi – SR Machaka**

- 4.1 Ke be ke mo rapela e le modingwana wa ka.
Ka lebaka la gore sereti se be se rata Nomawi kudu. (2)
- 4.2 Ngwana llela nakan'a mokhure sehla o mo nee/
Ngwana magana go botšwa o wetše dikomeng a re koma ke tšešo. (2)
- 4.3 Letša (2)
- 4.4 Mantšu a go sasamela – Polelo ya go kweša bohloko.
Ka mela mafego – Ka ba le mereba/manganga. (2)
- 4.5 Balekwa ba tla tšweletša dikarabo tša go fapana. Mohlala:
Go dumela – Banna ge ba ile go šoma dinageng tše dingwe ba lebala basadi ba gae gomme ba ratana le basadi ba moo.
Go ganetša – Le ge ba šoma kgole banna ba tšwela pele ka go rata basadi ba bona ba gae. (2)

[10]**LE**

POTŠIŠO YA 5: Moagišane ke lapile – MS Mashabela

- 5.1 Ge le -
Ge le -
Ge le -
Ge le – Go tlemaganya methalotheto ka tsela ya morethetho. (2)
- 5.2 Go tšwafa go lapiša batho. (2)
- 5.3 Sereti se dirišitše potšišoretoriki ka ge sona se tseba karabo gomme potšišo ka boyona ga e nyake karabo. (2)
- 5.4 Mokoko > lentšu le dirišitšwe go emela monna.
Moselelamongwe> ke monna wa go šomela lapa.
Sethojana> ke motho wa mosadi.
Matswiane> ke bana.
(Tše pedi fela) (2)
- 5.5 Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana. Mohlala:
Bobodu – Maikutlo a pefelo: Sereti se kgalemela bobodu. (2)
[10]

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: PADI**POTŠIŠO YA 6: *Lenong la Gauta* – HDN Bopape****Mohlala wa karabo:****Sebopego(Teori)****Thulano**

Thulano e tšwelela ge baanegwa (dilo/maikutlo) ba babedi goba go feta ba fapana ka dikgopolo. Go na le thulano gape magareng ga moanegwa le tikologo ya gagwe. Go na le mehuta ye mebedi ya thulano, e lego thulanontle le thulanogare. Thulanogare ke ge moanegwa a e ba le thulano ya dikgopolo ka gare ga mafahla a gagwe. Thulanontle yona e bolela ka go thulana ga moanegwa wa go feta o tee le tikologo ya gagwe. Ka go realo go ka thwe go na le mehuta ye mebedi ya thulanontle, e lego thulanontle ya moanegwa le moanegwa le thulanontle ya moanegwa le tikologo. Thulano ye ya dikgopolo e godiša maatlakgogedi gore mmadi a be le kgahlego ya go tšwela pele ka go bala sengwalo seo. Molokoloko (tšwetšopele) woo wa dithulano o tšwetša thulaganyo ya sengwalo pele.

Thulano ya *Lenong la Gauta***1. Thulanontle ya moanegwa le moanegwa/baanegwa**

Nnono o thulana le Brenda:

- Nnono o boa bošego gomme Brenda o befedišwa ke seo.
- Brenda o botša Nnono gore a tlogele dinyakišišo tša polao ya Mmatšhego ka ge a tla tsena mathateng.
- Brenda o befedišitšwe ke ge Nnono a bethile Mpho. Nnono o thulana le Brenda ge a dumela gore ke yena a bolailego Mmatšhego.

Nnono o thulana le Naniki:

- Naniki o re Nnono o mo rweša molato wa gore o tseba ka ga polao ya Mdi Maleka.
- Maphodisa a laela Nnono gore a tlogele go šunyašunya nko mererong ya bona mabapi le polao ya Mdi Maleka.

Nnono o thulana le maphodisa:

- Maphodisa a gononela Nnono gore ke yena a hlasetšego Naniki.

Nnono o thulana le dikwefa:

- Nnono le dikwefa (boNakedi).
- O bethwa ka karatšheng.
- O bethwa a ile ga boNaniki.
- O lwa le dikwefa ntlong ya tšona.

Nnono o thulana le Mpho:

- Nnono o betha Mpho ka ge a mo hweditše a putuka ka phapošing ya Mmatšhego.

Nnono o thulana le Mna Maleka:

- Nnono o thulana le Mna Maleka ge a re a tlogele ka go nyakišiša ka lehu la Mmatšhego.

2. Thulano ya moanegwa le tikologo

Thulano ya Nnono le tikologo:

- Nnono o utamile thotobolong gomme thotobolo e a swa. O swanelwa ke go tloga fao thotobolong. Go ka thwe thotobolo e meletše Nnono meno a ka godimo.
- Leswiswi le tlišetša Nnono mathata. Nnono o itiwa ka gae gagwe gomme a sa bone batho bao ba mmethago/itiago. Ge e be e se leswiswi leo Nnono o be a tla kgona go bona batho bao ba mmethago.

3. Thulanogare (go thulana dikgopolo/maikutlo)

Nnono o lwa le dikgopolo:

- Ge maphodisa a tšhuma thotobolo ya dipampiri ga boNaniki. O ile a ba le go thulana ga dikgopolo gore ge a tšwa mo a iphihlilego gona, o tla be a ikišitše diatleng tša maphodisa, ge a ka setšwe o tla swa ka mollo a itebeletše.
- Kgopolo ya gore a botše Brenda ka tllhaselo ya Naniki le ya gagwe ka karatšheng goba go se mmotše.

Sebopego (Teori) le Polelo = 10
Dintlha =15

[25]

GOBA

POTŠIŠO YA 7: *Lenong la Gauta* – HDN Bopape

SETSOPOLWA SA A

- 7.1 O bogale. (1)
- 7.2 Balekwa ba tla tšweletša ditebelelopele/ponelopele tša go fapana.
Mohlala:
- Nnono o tlo nyaka bahlasedi ba Naniki go fihlela a ba hwetša.
  - Nnono a ka se hwetše bahlasedi ba Naniki ka ge e se letseka. (3)
- 7.3 BoNakedi ba swerwe ka lebaka la polao ya Mmatšhego mola Mmatšhego a bolailwe ka lebaka la lenong la gauta. (3)

- 7.4 Ntlhatebelelo ya mongwadi: Ntlhatebelelo ya motho wa pele. Moanegi ke moanegwa mo kanegelong. O bolela ka go diriša ke/ke nna. (3)
- 7.5 Setsopolwa se huetša morero wa paditseka ye ka ge se tšweletša Nnono a dira dinyakišišo tša polao ya Mmatšhego mola morero o lebane le go nyakišiša bosenyi (polao ya Mmatšhego). (2)
- 7.6 Thulano ya ka gare e tšweletšwa ke ge Nnono a thoma go itshola gore o be a dira eng. (2)
- 7.7 Balekwa ba tla tšweletša maikutlo a go fapana. Mohlala:
Maikutlo a letšhogo > O tšhošitšwe ke gore maphodisa a tla mo naganela gore ke yena mmolai.
Maikutlo a kwelobohloko > O kwešwa bohloko ke mokgwa woo Naniki a gobaditšwego ka gona ebile o mo tshepiša go nyaka bagobatši ba gagwe.
Maikutlo a kgakanego > O gakantšhwa ke ge a bona koloi ya maphodisa gomme a se tsebe gore a tšhabele kae. (2)

SETSOPOLWA SA B

- 7.8 Ke tikologo ya sebjalebjae. Mohlala: Go bolelwa ka matseka, bookelo, megala, bj.bj. (2)
- 7.9 Kgadimonthago/Tekolanthago e tšweletšwa ke ge Nnono a gopola tšatši la mathomothomo leo a gahlanego le sersanta Maroga le konstabolo Matseba ka lona kua ga Mna Maleka. A tla a gahlana le sersanta gape gomme a mo kgala ka bogale gore a tlogele go šunyašunya dinko molatong wa Mmatšhego ka gore o le kotse. (3)
- 7.10 Thekniki ya kodutlo e tšweletšwa ke ge sersanta Maroga a botša Nakedi gore bagwera ba gagwe ba tla tonyetšwa ke samente, e le ge a be a era gore ba tlo swarwa ya ba bagolegwa kgolegong. (2)
- 7.11 Balekwa ba tla tšweletša dikarabo tša go fapana. Mohlala:
Ee, leina la puku ke Lenong la Gauta mola ka gare ga puku kgakgathi ya taba e le ge go nyakiwa babolai ba Mmatšhego yoo a bolaetšwego pheta ya gauta yeo e nago le seswantšho sa lenong. (2)

[25]

GOBA

POTŠIŠO YA 8: Ngwana wa Mobu – SPP Mminele**Mohlala wa Karabo:****Sebopego (Teori)****Thulano**

Thulano e tšwelela ge baanegwa (dilo/maikutlo) ba babedi goba go feta ba fapana ka dikgopolo. Go na le thulano gape magareng ga moanegwa le tikologo ya gagwe. Go na le mehuta ye mebedi ya thulano, e lego thulanontle le thulanogare. Thulanogare ke ge moanegwa a e ba le thulano ya dikgopolo ka gare ga mafahla a gagwe. Thulanontle yona e bolela ka go thulana ga moanegwa wa go feta o tee le tikologo ya gagwe. Ka go realo go ka thwe go na le mehuta ye mebedi ya thulanontle, e lego thulanontle ya moanegwa le moanegwa le thulanontle ya moanegwa le tikologo. Thulano ye ya dikgopolo e godiša maatlakgogedi gore mmadi a be le kgahlego ya go tšwela pele ka go bala sengwalo seo. Molokoloko (tšwetšopele) woo wa dithulano o tšwetša thulaganyo ya sengwalo pele.

Thulano ya Ngwana wa mobu**1. Thulanontle ya moanegwa/baanegwa**

Thulano ya Phankga le Lahlang:

- Phankga o thoma go nyatša Lahlang ka ge a re Lahlang ga a tsebe selo.
- Ge tšhipi ya go ya thapelong e lla Phankga o no tšwela pele le go ruta bana gore Lahlang a mmolediše.
- Phankga o fotlela Lahlang o mmošana ge e le gore yena o thuša bana ka ge ba sa tsebe selo.
- Phankga o gana ge Lahlang a lekola dipuku tša gagwe tša mošomo.

Thulano ya Phankga le Mna Mootle (tatagwe):

- Phankga o fapana le tatagwe ka lebaka la go ikgafela bjala le ditiro tša gagwe tša go rata go menola Lahlang setulong.

Lahlang o thulana le sehlopha sa Mokhura le mafamo:

- Sehlophana sa Mokhura le Mafamo se lwa le Lahlang ka ge se re ke lekomofere, ka gona o swanetše go tloga sekolong sa bona.

Mohlahlobimogolo o thulana le komiti ya sekolo:

- Mohlahlobimogolo o ganana le taba ya gore Lahlang o palelwa ke go hlahla sekolo. O botša komiti ya sekolo le Lekgotla la dikolo gore ge ba nyaka tšwelopele ba se ke ba lebelela gore modiro o dirwa ke mang eupša ba lebelele gore o dirwa bjang gomme ba thekge motho yo a dirago modiro woo.

2. Thulanontle ya moanegwa le tikologo

Lahlang le tikologo ya gagwe:

- Lahlang ga a sa ipshina ka go šoma sekolong sa Rethuše ka lebaka la Phankga yo a mo emišitšego ka leoto le tee.
- Lahlang o thomile go hlafelwa ke motse woo a šomago go wona ka ge badudi ba sa hlwe ba mo kwa bose ebile ba mmitša *lekomofere*.

3. Thulanogare

Phankga o lwa le megopolo ya gagwe:

- Phankga o thulana le mogopolo wa gagwe ge a nagana Lahlang. O re Lahlang ke mofokodi ga a tsebe selo. O re yena a ka se hlahlwe ke motho yoo a mo hlalago. O re Lahlang ga tsebe le A. Moya wa gagwe o thoma go hloka khutšo. Re kwa mongwadi a re o thoma go bona Lahlang ka phogong ge ba mmotša gore o swanetše go ithuta go nwa bjala go re batho ba mo tlwaele.
- Phankga o thulana le mogopolo wa gagwe nakong yeo mohlahlobimogolo a kgopelago go bona dipuku tša gagwe tša maitokišetšo, ba re 'o be a galogile e bile o ka re ga a ne madi.'
- O ile ge a bona go kgoboketšwa dipuku tša baithuti, Phankga a tseba gore bjale go tlile go nkga go sa bola. Mogopolo wa gagwe o ile wa tšwa mafogohlo ge a ipotšiša gore naa ba tla kgona go bapetša mongwalo wa mošemane Phogole le wa Lahlang. Mongwadi o re o ile a kwa selotsoko se mo kgama a bile a palelwa ke go bolela.
- Phankga o amega kotsing ya sefatanaga, o hwetša lengwalo leo le rego o šuthišwa sekolong sa Rethuše o išwa sekolong sa Ntotolwane. Re mmona a dutše ka fase ga mogaba a dutile hlogo (Letl. 98). Mongwadi o re 'O rothiša dikudumela tša mogopolo wo o imetšwego ...'

Sebopego (Teori) le Polelo = 10
Dintlha =15

[25]

GOBA

POTŠIŠO YA 9: Ngwana wa Mobu – SPP Mminele**SETSOPOLWA SA A**

- 9.1 O na le lenyatšo/Ga a latele ditaelo tša hlogo ya sekolo/Ga a na tirišanommogo. (1)
- 9.2 Balekwa ba tla tšweletša ditebelelopele tša go fapana. Mohlala:
- Phankga ga a na mešomo ye e nyakegago ka moka.
  - Phankga a ka tla a rakwa mošomong ka lebaka la go se dire mešomo ya gagwe ka tshwanelo le go se latele ditaelo.
  - Phankga a ka tla a sekišwa gore ke ka lebaka la eng a sa hlomphe hlogo ya sekolo.
- (E tee ya tše) (3)
- 9.3 Mohlala wa karabo:
Mohlalobimogolo o ile ge a etla sekolong go tla go lekola mošomo wa Phankga, a hwetša go se na maitokišetšo a beke ka moka. O rile ge a lebelela mešongwana ya bana a hwetša e se ya maleba. Tše ka moka le tše dingwe di ile tša hlola go šuthišwa ga Phankga sekolong sa Rethuše. (3)
- 9.4 Ntlhatebelelo ya moanegi: Ke ya motho wa boraro. Moanegi ga a tšee karolo kanegelong fela o tseba boteng, dikgopolo, diphišegelo le maikutlo a baanegwa. (3)
- 9.5 Setsopolwa se laetša ka moo Phankga a sa dirego mošomo wa gagwe ka gona e le ka lebaka la lenyatšo. Ka lebaka la go se dire mošomo wa gagwe tlemollong ya lehuto Phankga o šuthišetšwa sekolong se sengwe. (2)
- 9.6 Mmolelo wo o kotofaditšwego o laetša ka moo Phankga a gatelelago gore ke yena ngwana wa mobu ka gona ke ka fao a swanetšego go ba hlogo ya sekolo mola morero wa puku o ganetšana le se ka gore ga se tshwanelo gore bana ba mobu ba fiwe maemo ao ba se nago bokgoni le maikarabelo a ona. (2)
- 9.7 Ee. Leina la puku ke Ngwana wa mobu mola diteng tša setsopolwa di bontšha ka moo Phankga a nyatšago Lahlang yoo e lego hlogo ya sekolo ka ge yena Phankga e le Ngwana wa mobu. (2)

SETSOPOLWA SA B

- 9.8 Phankga ke morutiši mola Lahlang e le hlogo ya sekolo/Ke bašomimmogo sekolong sa Rethuše. (2)
- 9.9 Kgadimonthago/Tekolanthago e tšweletšwa ke ge Lahlang a gopola tšatši lela pese e sa tla go rwala baithuti. A kgopela monnatsoko gore a mo iše go morena Mohola yo a bego a swanetše go tla go rwala baithuti ka pese. Seo se ilego sa mo makatša ke go hwetša lengwalo la go thibela pese leo le saennwego leina la gagwe. (3)

- 9.10 Thulano gare ga setšhaba le sekolo e hlotšwe ke lengwalo la go thibela pese ya leeto la go ya diphadišanong leo go thwego le ngwadilwe ke Lahlang. (2)
- 9.11 Balekwa ba tla tšweletša maikutlo a go fapana. Mohlala:
Maikutlo a letšhogo > O tšhogetše gore sephiri sa gagwe se utolotšwe.
Maikutlo a kgakanego > O gakantšhwa ke gore ga a tsebe gore o tlile go itšhireletša bjang tabeng ye. (2)
[25]

GOBA

POTŠIŠO YA 10: *Lešitaphiri* – OK Matsepe

Mohlala wa karabo:

Sebopego (Teori)

Thulano

Thulano e tšwelela ge baanegwa ba babedi goba go feta ba fapana ka dikgopolo. Go na le thulano gape magareng ga moanegwa le tikologo ya gagwe. Go na le mehuta ye mebedi ya thulano, e lego thulanontle le thulanogare. Thulanogare ke ge moanegwa a e ba le thulano ya dikgopolo ka gare ga mafahla a gagwe. Thulanontle yona e bolela ka go thulana ga moanegwa wa go feta o tee le tikologo ya gagwe. Ka go realo go ka thwe go na le mehuta ye mebedi ya thulanontle, e lego thulanontle ya moanegwa le moanegwa le thulanontle ya moanegwa le tikologo. Thulano ye ya dikgopolo e godiša maatlakgogedi gore mmadi a be le kgahlego ya go tšwela pele ka go bala sengwalo seo. Molokoloko woo wa dithulano o tšwetša thulaganyo ya sengwalo pele.

Thulano ya *Lešitaphiri*

- Thulanontle ya moanegwa le moanegwa/baanegwa
  - Taudi o thulana le Mphoka mabadi le go mo gatela legogwa.
  - Thulano gare ga Mabothe le Taudi malebana le go belegwa ga Tšhwahledi. Mabothe o re ke ka lebaka la eng ba se ba mmotša ditaba di sa thoma.
  - Polao ya Mphoka.
  - Ntwa magareng ga madira a kgoši Matepe le kgoši Taudi.
  - Setšhaba se gapeletša Taudi go ntšha koma.
  - Setšhaba se tšwa diripa tše pedi malebana le gore ke mang yo a swanetšego go ba kgoši magareng ga Tšhwahledi le Kgathola.
  - Ntwa magareng ga Phetole le Lentlha. Ba baka bjala.
  - Mabothe o ntšha koma yeo Tšhwahledi a swanetšego go ya go yona gomme Tšhwahledi o a timela gore a se ye komeng yeo. Taba ye e tsoša thulano setšhabeng.
  - Ntwa magareng ga kgoši Tladiphaswa le barongwa ba Taudi le Mabothe.

- Ntwa magareng ga madira a kgoši Tladiphaswa le a Taudi le Mabothe. Meleko le Marumo.
- Bosenyi bja mašoboro motseng wa Taudi.

2. Thulanontle ya moanegwa le tikologo

- Khutšišo ga a tsefelwe ke selo ka mošate ka ge a belegetše kgoši hlaba.
- Taudi le yena o babelwa ke go dula motseng wa gagwe ka ge setšhaba se mo meletše meno se re se nyaka gore go ntšhwe koma.
- Tšhwahledi ga a ipshine ka go dula motseng wa Taudi le wa rakgolwagwe Mabothe ka ge a tšhaba go bolawa. O phela hlageng ka ge e le fao a hwetšago bophelo gona.
- Mphoka o ile a babalelwa ke go dula motseng wa kgoši Taudi ka ge a ile a gatela kgoši malao.

3. Thulanogare

- Khutšišo o thulana le mogopolo wa gagwe mabapi le go belegwa ga Tshwahledi yoo e lego kgobogo go yena. O lwa le dipelo tša go mmolaya.

Dintlha = 15

Sebopego (Teori) le Polelo = 10

[25]

GOBA

POTŠIŠO YA 11: *Lešitaphiri* – OK Matsepe

SETSOPOLWA SA A

- 11.1 Ke mmalegogwana – o aletše Mphoka etšwe e le mmagosetšhaba. (1)
- 11.2 Balekwa ba tla tšweletša ditebelelopele/diponelopele tša go fapana.
Mohlala:
- Gore kgoši Taudi kua pele o tla ba le mathata.
  - Go tla belegwa ngwana yoo e sego wa madi a mošate.
  - Pako ya bogoši. (3)
- 11.3 Mohlala wa karabo:
Go baka bogoši gomme tharollo ya ba go kgaogana ga setšhaba. (3)
- 11.4 Ntlhatebelelo ya moanegi: Ke ya motho wa boraro. Moanegi ga a tšee karolo kanegelong fela o tseba boteng, dikgopolo, diphišegelo le maikutlo a baanegwa. (3)
- 11.5 Ngwana yo a tlogo belegwa ke Khutšišo ga se wa madi a bogoši taba ye e dirile gore tlemolong ya lehuto setšhaba se arogane ka diripa tše pedi. (2)
- 11.6 Mohlala wa karabo:
Morero wa padi ye ke gore ngwana ke wa dikgomo. Mmolelo wo o kotofaditšwego o tšweletša kgopolo ya gore Khutšišo o šaeditše ka gore o tlile go belega ngwana yoo e sego madi a mošate. Le ge go le bjalo, ngwana ke wa dikgomo, ke ngwana wa kgoši ka ge ngwana e le wa mosadi wa kgoši. (2)

11.7 Balekwa ba tla tšweletša maikutlo a go fapana. Mohlala:

Maikutlo a pefelo > O befedišitšwe ke ge mosadi wa gagwe a imišitšwe ke molata.

Maikutlo a manyami > O nyamišwa ke gore mosadi wa gagwe o tlile go ba le ngwana yoo e sego wa madi a bogoši.

Maikutlo a kgakanego > O gakantšhwa ke gore bjale ka ge ngwana yo mogolo e eba yena kgoši, yoo e se bego wa madi a bogoši yena? (2)

SETSOPOLWA SA B

11.8 Kgoši Taudi ke tatagoTšhwahledi/Tšhwahledi ke morwa wa kgoši Taudi. (2)

11.9 Kgadimonthago/Tekolanthago e tšweletšwa ke ge setšhaba se gopola gore Tšhwahledi ke hlaba, kgoši Taudi o a mo kgetholla, ga a mo direle menyanya go swana le bana ba bangwe ba gagwe. O bile le kgopolo ya gore a ka mmolaya. (3)

11.10 Thekniki ya kgethollo e tšweletšwa ke ge kgoši Taudi a direla morwa wa gagwe yo monnyane menyanya kgafetšakgafetša, ge e le yo mogolo, e lego Tšhwahledi a sa mo direle selo. (2)

11.11 Balekwa ba tla tšweletša dikarabo tša go fapana. Mohlala:

Ee. Go tšhaba ga Tšhwahledi ke bothata bjo bogolo go swana le lešitaphiri ka gore ge a ka se bonagale, setšhaba se tla bolaya kgoši Taudi ka ge e le mogononelwa gore o mmolaile.

Aowa. Go tšhaba ga Tšhwahledi ga se bothata bjo bokaalo ka gore ke hlaba, ge a se gona bogoši bo tla tšewa ke ngwana wa madi a bogoši. (2)

[25]

GOBA

POTŠIŠO YA 12: *Tlhakoleng* – MD Kekana

Mohlala wa karabo:

Sebopego (Teori)

Thulano

Thulano e tšwelela ge baanegwa (dilo/maikutlo) ba babedi goba go feta ba fapana ka dikgopolo. Go na le thulano gape magareng ga moanegwa le tikologo ya gagwe. Go na le mehuta ye mebedi ya thulano, e lego thulanontle le thulanogare. Thulanogare ke ge moanegwa a e ba le thulano ya dikgopolo ka gare ga mafahla a gagwe. Thulanontle yona e bolela ka go thulana ga moanegwa wa go feta o tee le tikologo ya gagwe. Ka go realo go ka thwe go na le mehuta ye mebedi ya thulanontle, e lego thulanontle ya moanegwa le moanegwa le thulanontle ya moanegwa le tikologo. Thulano ye ya dikgopolo e godiša maatlakgogedi gore mmadi a be le kgahlego ya go tšwela pele ka go bala sengwalo seo. Molokoloko (tšwetšopele) woo wa dithulano o tšwetša thulaganyo ya sengwalo pele.

Thulano ya Tlhakoleng**1. Thulanontle****1.1 Moanegwa le moanegwa/baanegwa**

Thulano ya Nkuke le Seja:

- Thulano gare ga Nkuke Maolela le Seja mabapi le go topša ga ngwana wa Mahlatse ke Nkuke.

Thulano ya Swele le lapa la gagwe:

- Swele o tlaiša mosadi wa gagwe ka go mo phediša ka seroba le go fela a sa robale gae le go tliša metlabo ya gagwe ka gae.
- Swele o robala le Mahlatse, morwedi wa gagwe ka kang ebile o a mo imiša.
- Swele o thulana le Mahlatse ka nako yeo a bego a rata go tšhela lerojana ka gare ga kotikoti ya maswana a ngwana.
- Swele o thulana le Mahlatse ge a swanetše go mo nyadiša. Swele o be a itirile moruti.

Thulano ya Swele le mošate wa Tlhakoleng

- Swele o rakwa motseng wa gabo wa Tlhakoleng ke setšhaba ka lebaka la mekgwa ya gagwe ye mebe ya tlaišo.

Thulano ya Swele leboGabariele:

- Swele o lwa le boGabariele gomme o a bethwa.

Thulano ya Swele le Moruti Ntsheloge:

- Swele o ile a hlohleletša phuthego gore e menole Moruti Ntsheloge.
- Swele o nyaka mošomo moo Moruti Ntsheloge e lego molaodi gomme o rakwa sempša ka ge a ile a menola Ntsheloge boruting.

Thulano ya Swele le Mphapa:

- Mphapa o bololla bonokwane bja Swele motseng wa Tselatšhweu. Swele o lwa le Mphapa.

1.2 Moanegwa le tikologo

Mahlatse o thulana le lapa labo:

- Mahlatse o hlafetšwe ke lapa labo ka lebaka la tatagwe gomme a napa a ipha lešoka gwa se tsebje mo a ilego.

Mahlatse le ka kerekeng:

- Mahlatse o gana go nyadišwa ke Swele ka kerekeng.

Swele le motse wa gabo wa Tlhakoleng:

- Swele o rakwa motseng wa gabo wa Tlhakoleng.
- Swele o hwela motseng wa gabo gomme Kgoši o ganetša setšhaba go mmoloka.

Swele le motse wa Tselatšhweu:

- Swele o tlaišwa motseng wa Tselatšhweu ebile o a rakwa. O thoma go gopola gae Tlhakoleng.
- Badudi ba Tselatšhweu ba raka Swele motseng.

BoGabariele le sethokgwa:

- BoGabariele ba ile ba hloya sethokgwa seo Swele a go nyaka go ba bolaela go sona.

Swele le motse wa Tokologo:

- Swele o lomišitšwe dimpša motseng wa Tokologo.

2. Thulanogare

Swele le megopolo ya gagwe:

- Swele o lwa le dipelo tša go boela Tlhakoleng.

Sebopego (Teori) le Polelo = 10

Diteng = 15

[25]

GOBA

POTŠIŠO YA 13: *Tlhakoleng* – MD Kekana

SETSOPOLWA SA A

- 13.1 Ga a na tlhokomelo/šedi. (1)
- 13.2 Balekwa ba tla tšweletša ditebelelopele/diponelopele tša go fapana. Mohlala:
- Bokamoso bja bona bo tlile go phuhlama ka ge ba imišwa ke tatago bona.
  - Bana ba ba ka hloyana.
  - Ba ka tšhaba gae. (3)
- 13.3 Bokamoso: Mahlatse o feleleditše a nyetšwe gomme a atlega bophelong. Sehloa: Swele o rakwa motseng wa Tselatšhweu. (3)
- 13.4 Ntlhatebelelo ya moanegi: Ke ya motho wa boraro. Moanegi ga a tšee karolo kanegelong fela o tseba boteng, dikgopolo, diphišegelo le maikutlo a baanegwa. (3)

- 13.5 Go tlaišwa ga bana ke Swele go dirile gore tlemollong ya lehuto la puku Swele a rakwe motseng. (2)
- 13.6 Kgodišo ya bothata e tšweletšwa ke ge Mahlatse a imišwa ke tatagwe. (2)
- 13.7 Balekwa ba tla tšweletša maikutlo a go fapana. Mohlala:
Maikutlo a pefelo > O befedišwa ke monna wa sehlogo wa go robala le barwedi ba gagwe ebile a ba imiša.
Maikutlo a nyamo > O nyamišwa ke go elelwa gore go mo tšhaba ga bana ba gagwe e be e le tšhupetšo ya gore go na le se sengwe seo se diregago bjale o lemoga se go šetše go senyegile. (2)

SETSOPOLWA SA B

- 13.8 Ranku ke monna yo a amogetšego Mahlatse lapeng la gagwe mola Mahlatse e le moeng lapeng la Ranku. (2)
- 13.9 Kgadimonthago/Tekolanthago e tšweletšwa ke ge Mahlatse a gopola tšatši la mathomo leo a tlaišitšwego ke tatagwe ka lona. O gopola bohloko le kgakanego tšeo a ilego a ba ka gare ga tšona. (3)
- 13.10 Thekniki ya tshwantšhanyo: O bethwa bjalo ka tonki ya lehlaka. Kgopolo ke ya gore Thušanang o be a tlaišwa, a phela ka seroba. (2)
- 13.11 Balekwa ba tla tšweletša dikarabo tša go fapana. Mohlala:

Ee. Ditiragalo tše dingwe tše bohlokwa di direga Tlhakoleng mola leina la puku e le Tlhakoleng.

Aowa. Diteng tša setsopolwa ga di amane le leina la puku ye. Leina la puku ke Tlhakoleng. Tlhakoleng ke leina la lefelo moo Swele a belegetšwego gona mola ditiragalo tša setsopolwa di sa direge Tlhakoleng efela di direga tikologong ya Impala. (2)

[25]**PALOMOKA YA KAROLO YA B: 25**

KAROLO YA C: PAPADI/TERAMA**POTŠIŠO YA 14: *Naga ga di etelane* – MS Serudu****Mohlala wa karabo:****Sebopego (Teori)****Tikologo (Nako le lefelo)**

Tikologo ya sengwalo e lebane le lefelo le ditiragalo tša sengwalo, tšeo di dirwago ke baanegwa, ka nako ye e rilego. Ka go realo go ka thwe tikologo e lebane le nako le lefelo. Go na le mehuta ye mebedi ya tikologo, e lego tikologo ya sebjalebjae le ya segologolo. Yona mehuta ye e laolwa ke diteng tša sengwalo. Tikologong ya segologolo diteng di lebane le ditaba tša segologolo tšeo di diregago mafelong a bogologolo ka nako ya bogologolo. Ditaba tšeo di lebane le bogoši, boloi, go ahlola melato kgorong, masolo a go tsoma, dintwa tša marumo, bjalobjalo. Ge go bolelwa ka ga tikologo ya sebjalebjae ka gare ga sengwalo, go šupša gore diteng tša sengwalo seo di lebane le ditaba tša sebjalebjae tšeo di hwetšwago mafelong le nakong ya sebjalebjae. Go ka bolelwa ka mafelo a go swana le ditoropong fao go nago le ditsela tša sekontiri, dipara, dikoloi, dikuranta, yunibesithi, makgotla a bašomi, bjalobjalo.

Mohola wa tikologo ke go tšwetša pele moko/morero wa papadi le go laetša tšwetšopele ya baanegwa – tshwantšho ya baanegwa. Tikologong ya papadi ye go tlo lebelelwa mehuta, e lego leago, nako le lefelo.

Tikologo ya naga ga di etelane**Tikologo ya papadi ye ke ya sebjalebjae:****Nako:**

Go bolelwa ka nako yeo ditiragalo tša sengwalo di diregilego ka yona.

Mohlala:

- Mphaka le Hunadi ba robetše.
- Bošego: Mphaka o lala a phapharegišwa ke toro.
- Mesong ya LaMorena: Mphaka o rile go tsoga a ya go dula leswikaneng ka serapaneng.
- LaMorena: Hunadi le bana ba ya kerekeng eupša Mphaka o gana go ya kerekeng.
- Mosegare wa LaMorena Mphaka o nwa bjala le Kala le Rola ebile ba fapana ka mantšu ba tshepišana go swarana ka diatla.
- Ke mathapama: Mphaka o tsena ka gae o hwetša Hunadi le Raisibe ba šetše ba boile kerekeng.
- Ka meriti Hunadi o tsena ka gae o boa ga Nare yo a sa rekelego bana dijo le diaparo tša sekolo.

Lefelo:

Lefelo la ditiragalo tša baanegwa.

Mohlala:

- Lapeng la Mphaka: Mphaka le lapa la gagwe ba dula lapeng la bona kua Takone.
- Kamoreng ya borobalo ngwakong wa Mphaka: Mphaka o a lora.
- Kholetšheng ya Takone: Mphaka le Tokari ba boledišana ka sekolo sa bošego.
- Ka pareng motseng wa Takone: Mphaka o fapana le Kala le Mbari.
- Yunibesithing ya Letsheng la Mogadisho: Lebisi o begela Mphaka ka seemo sa ditaba Bonwatau.
- Sekolong: Sebola o lwa le barutiši.

Leago:

Tikologo ya leago e amana le phedišano ya baanegwa.

Mohlala:

- Bophelo bja Mphaka le ba lapa la gagwe kua Takone morago ga go fularela Bonwatau.
- Bophelo bja Sebola le barutiši ba gagwe ka sekolong.
- Bophelo bja Mphaka le bagwera ba gagwe boKala le Mbari.
- Bophelo bja Mphaka kholetšheng ya Takone.
- Bophelo bja Mphaka letsheng la Mogadisho.

Sebopego (Teori) le Polelo = 10

Diteng = 15

[25]

GOBA

POTŠIŠO YA 15: *Naga ga di etelane* – MS Serudu

SETSOPOLWA SA A

- 15.1 Re tšwile ka difero/Go go phephiša leganong la tau. (1)
- 15.2 Lenyatšo/Swele. (1)
- 15.3
- O mo tsepeletše ka mahlong.
  - O tsuputše molomo.
  - O befetšwe.
  - O fela pelo.
- (Tše tharo tša tše) (3)
- 15.4 Polelonoši e tšweletša thulano ya ka gare.
E thuša babapadi go itokišetša kgaolo ya go latela.
E re utollela maikutlo a mmapadi.
E tšweletša semelo sa mmapadi.
Go gapa nako.
(Kgetha tše tharo fela) (3)
- 15.5 Go gwaba le go nyatša ga Sebola mo setsopolweng se go dira gore Mphaka le lapa la gagwe ba gopole go boela gae, e lego yona tlemollo ya lehuto. (3)
- 15.6 Ee. Ke thulano ya ka ntle. Sebola o thulana le batswadi ba gagwe ka polelo.
Ga a kwane le taba ya go ralala le dilete ebile o bona bokaone e le gore a ka boela gae Bonwatau. (2)

SETSOPOLWA SA B

- 15.7 Moya wa kgethollo ya semorafe/moya wa lenyatšo. (1)
- 15.8 Mphaka le Hunadi ke monna le mosadi/Mphaka ke monna wa Hunadi/Hunadi ke mosadi wa Mphaka. (1)
- 15.9 Setsopolwa se laetša ka mokgwa woo bafaladi ba kgethollwago ka gona dinageng di šele. Mphaka o fološwa maemong a gagwe ka lebaka la kgethollo ya semorafe gomme a fiwa ngwana wa mobu. O tšea sephetho sa go boela gae Bonwatau fela ga a na bonnete bja gore ba tla mo amogela. O boledišana le Hunadi ka ditaba tše. (3)
- 15.10 Ke kgopolo ya gore boNtlhore ga ba nyake ge Mphaka a ka bolela selo goba a ntšha maikutlo a gagwe. (2)
- 15.11 Morero wa papadi ye ke gore ntlo ya monna yo mongwe ga e na boroko/Gabo motho ga go na bosehlanyana mola setsopolwa se tšweletša Mphaka a fološwa maemong a gagwe a fiwa ngwana wa mobu. (2)
- 15.12 Balekwa ba tla tšweletša dikarabo tša go fapana. Mohlala:
Ee. Kgegeophetogo e bonala ge Mphaka a boela gae mola a kile a ikana gore a ka se boele, o tla hwela dikano tša gagwe.
Aowa. Kgegeophetogo ga e gona ka ge Mphaka a boela gagabo Bonwatau ka ge a kile a ikana gore o tla boela fela ge go na le diphetogo. (3)

[25]**GOBA****POTŠIŠO YA 16: *Lehufa* – P Mothupi****Mohlala wa karabo:****Sebopego (Teori)****Tikologo (Nako le lefelo)**

Tikologo ya sengwalo e lebane le lefelo le ditiragalo tša sengwalo tšeo di dirwago ke baanegwa ka nako ye e rilego. Ka go realo go ka thwe tikologo e lebane le nako le lefelo. Go na le mehuta ye mebedi ya tikologo, e lego tikologo ya sebjalebja le ya segologolo. Yona mehuta ye e laolwa ke diteng tša sengwalo. Tikologong ya segologolo diteng di lebane le ditaba tša segologolo tšeo di diregago mafelong a bogologolo ka nako ya bogologolo. Ditaba tšeo di lebane le bogoši, boloi, go ahlola melato kgorong, masolo a go tsoma, dintwa tša marumo, bjalobjalo. Ge go bolelwa ka ga tikologo ya sebjalebja ka gare ga sengwalo, go šupša gore diteng tša sengwalo seo di lebane le ditaba tša sebjalebja tšeo di hwetšwago mafelong le nakong ya sebjalebja. Go ka bolelwa ka mafelo a go swana le ditoropong fao go nago le ditsela tša sekontiri, dipara, dikoloi, dikuranta, yunibesithi, makgotla a bašomi, bjalobjalo.

Mohola wa tikologo ke go tšwetša pele moko/morero wa papadi le go laetša tšwetšopele ya baanegwa – tshwantšho ya baanegwa. Tikologong ya papadi ye go tlo lebelelwa mehuta ye, e lego leago, nako le lefelo.

Tikologo ya Lehufa**Tikologo ya papadi ye ke ya sebjalebja:****Nako:**

Go bolelwa ka nako yeo ditiragalo tša sengwalo di diregilego ka yona.

Mohlala:

- Mesong: Boemapese bja Tafelkop Lerato o emetše senamelwa gomme go tšwelela sefatanaga sa Ntshepe. O a mo nametša.
- Mosegare: Ntlogeleng o latelela Lerato mošomong wa gagwe.
- Bošego: Lapeng la Ntshepe, Ntlogeleng o omanya monna wa gagwe o re o ratana le basadi ba banna ba bangwe.
- LaMorena: Radithekisi o ntšha Lerato ka kerekeng go rapelwa.
- Mantšiboa: Tsarane le Leepo ba swere dithunya ka ntle ga legora la kholetšhe.
- Ka morago ga mengwaga ye mehlano Ntshepe le Lerato ba a ratana ebile ba a nyalana.

Lefelo:

Lefelo la ditiragalo tša baanegwa.

Mohlala:

- Tafelkop: Mo Radithekisi le Lerato ba agilego gona.
- Motetema: Motsesetoropong mo Ntlogeleng le Ntshepe ba agilego gona.
- Mamokgalake Chuene: Kholetšhe ya borutiši mo Ntshepe a rutago gona.
- Groblersdal: Toropo yeo baanegwa ba rekago go yona.
- Bookelo bja Clen-Cowie: Moo Lerato a bego a okelwa gona.
- Bookelo bja Ga-Rankua: Moo Radithekisi a bego a okelwa gona.

Leago:

Tikologo ya leago e amana le phedišano ya baanegwa.

Mohlala:

- Bophelo bja Radithekisi le Lerato ke bja tlhorišo, kgatelelo le lehufa.
- Bophelo bja Ntlogeleng le Ntshepe ke bja lenyatšo le lehufa.
- Bophelo bja Ntshepe le Lerato ke bja tlhompho le lerato.
- Bophelo bja Radithekisi, Tsarane le Leepo ke bja go loga maanomabe a go bolaya Ntshepe.
- Bophelo bja Lerato le Monamodi ke bja segwera le go eletšana.

Sebopego (Teori) le Polelo = 10

Diteng = 15

[25]

GOBA**POTŠIŠO YA 17: *Lehufa* – P Mothupi****SETSOPOLWA SA A**

17.1 Ge ke sa buša moya. (1)

17.2 O na le lerato. (1)

- 17.3
- O bušetša moya godimo.
  - O a tširoga.
  - Setunyana
- (3)
- 17.4 Polelonoši e tšweletša thulano ya ka gare.
E thuša babapadi go itokišetša kgaolo ya go latela.
E re utollela maikutlo a mmapadi.
E tšweletša semelo sa mmapadi.
Go gapa nako.
(Kgetha tše tharo fela)
- (3)
- 17.5 Dipolelo tša Lerato di bontšha gabotse gore o rata Ntshepe. Ke ka lebaka leo tlemollong ya lehuto Lerato a hladilego Radithekisi gomme a nyalana le Ntshepe.
- (3)
- 17.6 Ee. Ke moya wa lerato ka ge Lerato a re o tla šala a ipshina le Ntshepe ge Radithekisi a hlokošetše.
- Aowa. Ke moya wa pefelo. Lerato o befedišitšwe ke monna wa gagwe ka ge a nyaka go bolaya Ntshepe.
- (2)

SETSOPOLWA SA B

- 17.7 Ke thulano ya ka gare.
- (1)
- 17.8 Motsiri ke mmatswale/mogwegadi wa Ntshepe/Ntshepe ke mokgonyana wa Motsiri.
- (1)
- 17.9 Motsiri o botša morwedi wa gagwe Lerato le Ntshepe mokgonyana wa gagwe mabapi le Radithekisi yo a lego bookelong ka lebaka la ge a ile a leka go ipolaya ka sethunya. Ge ba botšiša tša matsogo a gagwe bookelong, ba hwetša gore o tlošitšwe Glen-Cowie o išitšwe Ga-Rankuwa. Ntshepe o rata ge a ka yo bonwa mola Lerato a se na kganyogo yeo.
- (3)
- 17.10 Ke kgopolo ya gore go lebelelwe seemo seo Radithekisi a lego go sona ga bjale gomme a kwelwe bohloko.
- (2)
- 17.11 Morero wa papadi ye ke gore Lehufa le tswala polao. Radithekisi o fentšwe ke lehufa a be a tšea sephetho sa go ipolaya bjale Lerato o metše moya wa lehloyo ka lebaka la tlhorišo ya Radithekisi.
- (2)
- 17.12 Ee. Kgegeophetogo e tšweletšwa mafelelong a puku ye ge Lerato yo Radithekisi a mo hlorišitšego kudu le Ntshepe yo a bego a nyaka go mmolaya ba eya go mmona bookelong ebile ba mo swarela.
- (3)

[25]

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 25
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 80

KAROLO YA A: RUBRIKI YA GO SWAYA DIPOTŠIŠO TŠE TELELE: THETO [MEPUTŠO YE 10]

Dinyakwa	Bokgoni bja go ikgetha	Bokgoni bja maemo	Bokgoni bja magareng	Bokgoni bja motheo	Ga go bokgoni
DITENG	8–10	6–7	4–5	2–3	0–1
<p>Tlhalošo ya sererwa. Botebo bja dikgopolo, kgonthišo le kwešišo ya setsopolwa</p> <p>MEPUTSO YE 7</p>	<p>-Tlhalošo ye e tseneletšego ya sererwa -Tatelano ya dikgopolo tša go ba le maatlakgogedi tša go amana thwii le temana. -Kwešišo ye e tseneletšego ya sengwalwa le sereto.</p>	<p>-Kwešišo le tlhalošo ye botse ya sererwa. -Potšišo e arabilwe ka botlalo. -Dikgopolo tšeo di filwego di a kwala eupša ga se tšona ka moka tšeo di hlalošitšwego ka mo go nyakegago. -Kwešišo ya sengwalwa le sereto e bonetše.</p>	<p>-Tlhalošo ye e kgotsofatšago ya sererwa. -Go na le dintlha di se kae tšeo di amanago le sererwa. -Tše dingwe tša dikgopolo di a kwagala eupša ga di kgodiše. -Kwešišo ya motheo ya sengwalo le sereto.</p>	<p>-Tlhalošo ya sererwa ga e kgotsofatše. -Ga go dintlha tšeo di amanago le sererwa. -Ga go kwešišo ya sengwalwa le sereto.</p>	<p>-Ga go kwešišo ya sererwa. -Karabo ga e sepelelane le sereto. -Morutwana ga a tsebe selo ka ga sengwalwa le sereto.</p>
<p>SEBOPEGO LE POLELO</p> <p>Sebopego, kelelo le kalo ya dikgopolo Polelo, segalo le setaele tšeo di dirišitšwego ge go ngwalwa taodišo</p> <p>MEPUTSO YE 3</p>	<p>-Sebopego se tšweletša tlemagano ya dikgopolo ye botsebotse. -Dikgopolo di hlamegile ebile di tšweleditšwe ka bokgwari. -Polelo, segalo le setaele di a kgahliša, ke tša maleba ebile di tšwele mahlalagading. -Ga go na le phošwana e tee ya popopolelo, mopeleto le maswaodikga.</p>	<p>-Sebopego se tšwelela gabotse ebile se tšweletša go ela ga dikgopolo. -Kelelo ye botse ya dikgopolo. -Polelo, segalo le setaele ke tša maleba.</p>	<p>-Sebopego se a tšwelela. -Taodišo ga e na kelelo ye botse ya dintlha ebile ga go tlemagano ya dikgopolo. -Diphošo tša polelo ke tše nnyane eupša segalo le setaele ke tša maleba.</p>	<p>-Sebopego se bontšha diphošo tša peakanyo. -Dikgopolo ga se tša beakanywa ka tatelano ye botse. -Diphošo tša polelo ke tše ntši. -Segalo le setaele di fošagetše.</p>	<p>-Sebopego ga se sa maleba. -Diphošo tša polelo ke tše ntšintši ebile le setaele se fošagetše kudu.</p>
KABO YA MEPUTSO	8–10	6–7	4–5	2–3	0–1

KAROLO YA B LE C: RUBRIKI YA GO SWAYA DIPOTŠIŠO TŠE TELELE – PADI LE PAPADI [MEPUTSO YE 25]

Dinyakwa	Bokgoni bja go ikgetha	Bokgoni bja maemo	Bokgoni bja magareng	Bokgoni bja motheo	Ga go bokgoni
DITENG	12–15	9–11	6–8	4–5	0–3
<p>Tlhalošo ya sererwa Botebo bja dikgopolo, kgonthišo le kwešišo ya setsopolwa</p> <p>MEPUTSO YE 15</p>	<p>-Karabo ye botsebotse go fetiša: 14–15. -Karabo ye botsebotse: 12–13. -Tlhalošo ye e tseneletšego ya sererwa. -Tatelano ya dikgopolo tša go ba le maatlakgogedi tša go amana thwii le temana. -Kwešišo ye botsebotse ya sengwalwa le setsopolwa.</p>	<p>-Kwešišo le tlhalošo ye botse ya sererwa. -Potšišo e arabilwe ka botlalo. -Dikgopolo tšeo di filwego di a kwala eupša ga se tšona ka moka tšeo di hlalošitšwego ka mo go nyakegago. -Kwešišo ya sengwalwa le setsopolwa e a bonala.</p>	<p>-Kwešišo ya magareng ya sererwa eupša ga se dintlha ka moka tšeo di hlalošwago ka botlalo. -Bontši bja dintlha di amana le sererwa. -Tše dingwe tša dikgopolo di a kwagala eupša ga di kgodiše. -Kwešišo ya motheo ya sengwalwa le setsopolwa.</p>	<p>-Kwešišo ye nnyane ya sererwa. -Ga go dintlha tšeo di hlalošwago ka botlalo. -Dintlha tše nnyane di amana le sererwa. -Tlhalošo e amana gannyane le sererwa. -Kwešišo ye nnyane ya sengwalwa le setsopolwa.</p>	<p>-Ga go kwešišo ya sererwa. -Maiteko a go araba potšišo a fokola kudu. -Ditlhalošo ga di kgotsofatše. -Morutwana ga a tsebe sengwalwa goba setsopolwa.</p>
SEBOPEGO LE POLELO	8–10	6–7	4–5	2–3	0–1
<p>Sebopego, kelelo le kalo ya dikgopolo Polelo, segalo le setaele tšeo di dirišitšwego ge go ngwalwa taodišo</p> <p>MEPUTSO YE 10</p>	<p>-Sebopego se tšweletša tlemagano ya dikgopolo ye botsebotse. -Matseno le mafetšo ke a mabotse kudukudu. -Dikgopolo di hlamegile ebile di tšweleditšwe ka bokgwari. -Polelo, segalo le setaele di a kgahliša, ke tša maleba ebile di tšwele mahlalagading.</p>	<p>-Sebopego se tšwelela gabotse ebile se tšweletša go ela ga dikgopolo. -Go na le tlemagano ye botse magareng ga matseno, mafetšo le ditemana tše dingwe tša taodišo yeo. -Kelelo ye botse ya dikgopolo. -Polelo, segalo le setaele ke tša maleba.</p>	<p>-Sebopego se a tšwelela. -Peakanyo le tlemagano ya dikgopolo e gona eupša e na le mafokodi. -Diphošo tša polelo ke tše nnyane eupša segalo le setaele ke tša maleba. -Peakanyo ya ditemana ke ya maleba.</p>	<p>-Sebopego se bontšha diphošo tša peakanyo. -Dikgopolo ga se tša bewa ka tshwanelo. -Diphošo tša polelo ke tše ntši. -Segalo le setaele ga se tša maleba. -Peakanyo ya ditemana e fošagetše.</p>	<p>-Tlhokego ya peakanyo ye botse ya sebopego e dira gore dikgopolo di se elele gabotse. -Diphošo tša polelo le setaele sa go fošagala di dira gore go be bothata go bala le go kwešiša molaetša wa taodišo. -Segalo le setaele di fošagetše kudu. -Peakanyo ya ditemana e fošagetše kudu.</p>
KABO YA MEPUTSO	20–25	15–19	10–14	5–9	0–4